No. 1142 Zaterdag 18 November 1905. 22ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.20,

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anjá.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 17 Nov. 1905.

STREMMING
IN ONZE
SCHEEPVAART.

Reeds meer dan eene maand kan geen enkel zeilschip, dat in onze haven ligt, uitgeklaard worden voor Venezuela, omdat dit land nog geen eigen Consul op Curaçao heeft benoemd, noch aan een der vreemde naties toegestaan heeft, deze consulaire formaliteiten voorloopig in zijn naam waar te nemen.

Dat deze stremming in de scheepvaart een zeer zware slag is voor onze reeds kwijnende kolonie laat zich begrijpen. Waar nog gering leven is, mag men het weinige voedsel, wat nog gebruikt kan worden, niet onthouden, uit vrees algeheele uitputting van krachten en ten slotte den dood te veroorzaken.

Door deze stremming zal onze eigene, Curaçaosche scheepvaart al heel spoedig geheel en al stil liggen. De stoombooten, die onze haven bezoeken, brengen ons natuurlijk ook wel menig voordeel, en wij hopen van harte, dat hun aantal nog verdubbele. Maar dat is niet *onze* scheepvaart. Wij verdienen wel iets, maar de hoofdverdiensten vloeien natuurlijk buiten de kolonie.

De vaart op Venezuela echter geschiedde met schepen, waarvan Curaçaonaars, Bonairianen en Arubianen de eigenaars waren, met schepen bemand met matrozen uit ons eigen volk, met schepen, die aan groothandelaren, aan kleine neringdoenden op onze drie benedenwindsche eilanden, zoowel als op de kust van Venezuela geregelden toevoer en afzet hunner waren bezorgden. Het waren de kleinere zeilschepen, die geregeld uit Venezuela bananen, suiker en hoedenstroo aanvoerden voor het arme volk onzer eilanden.

Deze scheepvaart ligt nu reeds een maand stil, tot groot nadeel van velen onzer gezeten burgers, meer nog tot algeheele uitputting van zeer velen onzer arme, noodlijdende bevolking. In onze kolonie valt er toch alzoo weinig te verdienen, dat onze neringdoenden, die hoofdzakelijk van Venezuela moeten bestaan, thans zoo goed als niets verkoopen en al die matrozen bijv. die nu zonder schip en dus zonder verdienste zijn, volstrekt niet weten hoe zij nu aan den kost moeten komen.

De eenige scheepvaart, welke nu nog door ons eigen volk wordt gedreven, blijft derhalve beperkt tusschen Aruba — Curaçao — Bonaire. Maar weldra moet ook deze noodzakelijk den terugslag voelen van deze stremming in het verkeer. In plaats, dat een zeilschip de verschillende koopwaren medeneemt, of aanbrengt, zal dit nu uitsluitend door de stoomschepen geschieden. Het vervoer wordt daardoor kostbaarder de goederen en dus ook het leven duurder, de verdiensten geringer, zoodat de kleine schippers hun bedrijf wel neder kunnen leggen.

Moge President CASTRO spoedig dien belemmerenden maatregel voor onze zeilschepen opheffen, anders vreezen wij, dat de gevolgen grooter zijn dan menigeen nu reeds kan berekenen. Het is toch wel een zaak van geen geringe beteekenis, wanneer een der hoofdbronnen van ons volksbestaan geheel en al verstopt raakt en ten slotte totaal uitdroogt! Wij hopen, dat ons Bestuur zich in dit punt eens bizonder diligent zal toonen, en veel geluk mag hebben in zijne bemoeiingen.

Wij twijfelen er niet aan, of ons Koloniaal Bestuur zal het volle gewicht voelen van dezen maatregel van PRESIDENT CASTRO, en beter dan wij de gevolgen voorziende, welke hij voor onze kolonie en ons volk hebben zal, alles in het werk stellen om zoo spoedig mogelijk deze stremming in onze scheepvaart weer weg te nemen.

Wat wij echter maar niet kunnen begrijpen, en meerderen met ons niet, is het bijna stelselmatig zwijgen onzer Koloniale Pers over dezen maatregel van PRESIDENT CASTRO. Evenmin als zij, wenschen wij den PRESIDENT hierover aan te vallen, maar wij mogen toch wel ons eigen Bestuur en de Regeering wijzen op het groote nadeel dat deze maatregel voor onze Kolonie na zich sleept.

Minstens hadden wij van *El Imparcial* en *De Vrijmoedige* verwacht, dat zij in deze allergewichtigste aangelegenheid, wat luider hadden gesproken. Het geldt hier geenzins een partijbelang, maar de welvaart van geheel ons volk.

Van hoe groote beteekenis deze maatregel is, blijkt wel uit de beweging welke er onder ons volk, dat immer zoo buitengewoon kalm en rustig is, reeds zichtbaar wordt.

Naar den Chargé d'affaires te Ca-Caracas, Mr. de Reuss, is bereids geschreven het antwoord wordt dezer dagen hier verwacht; ook werd reeds vroeger een rekest tot den Gouverneur der Kolonie gericht. Zoodra men deze antwoorden ontvangen heeft, en daaruit besluiten kan, dat noch 't Koloniaal Bestuur, noch onze zaakgelastigde bij machte zijn ons te helpen, zal men zich onmiddelijk wenden tot H. M. de Koningin, of Zijne Excellentie den Minister van Koloniën. Naar wij vernemen is men ook voornemens steun te zoeken bij de Kamer van Koophandel en Nijverheid, alsmede een verzoek te richten aan het Bestuur der Groep „Nederlandsche Antillen" om de belangen onzer scheepvaart bij het Hoofdbestuur van het Algemeen Nederlandsch Verbond voor te dragen, opdat het rekest aan de Regeering in Holland ondersteund worde door het machtig „Verbond." Men hoopt met dit alles te bereiken, dat men in Holland toch goed begrijpe welk een groot nadeel de stremming onzer scheepvaart is voor onze kolonie, opdat de Regeering ernstige pogingen in het werk stelle om zoo spoedig mogelijk ons te bevrijden van dien dwangmaatregel, welke het weinige leven, dat nog kwijnde in onzen handel en scheepvaart grootendeels zal dooden en ons weer berooven van een bron voor ons volksbestaan.

De Taalquaestie.

In de MEMORIE VAN ANTWOORD op het V. V. van den K. R. over het Onderwijs-Ontwerp werd wederom de taalquaestie ter sprake gebracht. De Gouverneur zegt daarover:

„Naar de meening van ondergeteekende zal zooveel mogelijk van het Nederlandsch gebruik gemaakt moeten worden, wil men eenige resultaten van het onderwijs in die taal verwachten, en kan hij het lid, dat de opmerking bij artikel 13 maakte verzekeren, dat de moeilijkheden om het Nederlandsch als voertaal te bezigen ook in de buitendistricten geenszins met onverkomelijke moeilijkheden gepaard gaat.—"

Hier moeten wij een oogenblik aan 't schiften en sorteeren, want het afzonderlijk onderricht in een taal en de voertaal van het onderricht van alle vakken, dat is die taal, waarin het geheele onderwijs gegeven wordt, staan hier zoo dicht op elkander, dat er wel een weinig verwarring ontstaat.

Zeer logisch is de gedachtegang: Wil men eenige resultaten van het onderwijs *in de Nederlandsche taal* verwachten dan zal zooveel mogelijk *van die taal* gebruik gemaakt moeten worden. Als het Nederlandsch niet onderwezen wordt, kunnen de kinderen het niet leeren.

Maar is het aanleeren van de Nederlandsche taal nu hoofddoel geworden van het onderwijs in onze kolonie? Men zou geneigd wezen dit aan te nemen. En toch zal dit volgens alle deskundigen wel bijzaak moeten wezen. Hoofddoel dient steeds te blijven de geleidelijke ontwikkeling en beschaving van het kind door het logisch te leeren denken en die gedachte behoorlijk uit te leeren drukken. Dit tracht men voornamelijk te bereiken door het onderricht in lezen, schrijven en rekenen.

In welke taal dit geschiedt, is bijzaak.

Het meest redelijke is natuurlijk die geleidelijke ontwikkeling van 't kind te bevorderen door het te leeren denken, schrijven en spreken in die taal, welke het kind reeds van huis uit kent, omdat het reeds begonnen is daarin zijn gedachten te openbaren. Zijn echter de eerste beginselen al gelegd, is de elementaire ontwikkeling al bereikt, zoodat het kind ook eenig begrip begint te krijgen voor geschiedenis, aardrijkskunde en vatbaar wordt voor de eerste beginselen der natuurkunde dan is het zeer aan te bevelen *tot verdere, meer uitgebreider* ontwikkeling van den leerling ook nog onderricht te geven in een andere taal, dan die welke het kind dagelijks hoort en spreekt, opdat het zijn blik verruime en wat verder en dieper de wereld in leere zien.

Voor die scholen waar men het elementair onderricht als het hoogst bereikbare moet achten, zooals op de meeste buitenscholen, zou derhalve redelijkerwijze het afzonderlijk onderricht in de Nederlandsche taal geheel en al dienen te vervallen. Men kan daar toch geen succès van verwachten en voor de meesten der kinderen is de weinige kennis, welke zij van die taal, met zeer veel inspanning van onderwijzer en leerlingen kunnen verkrijgen, totaal onnut en onbruikbaar.

Daarbij komt, dat al die tijd, besteed aan het Hollandsch, verloren gaat voor de verdere ontwikkeling in lezen, schrijven en rekenen, en dit onderricht in het Hollandsch in de buitendistricten het onderwijs in het algemeen dus eer tegenwerkt dan verbetert.

Dit alleen voor zoover afzonderlijk onderricht gegeven moet worden in de Nederlandsche taal.

Veel grooter worden derhalve nog de moeilijkheden, waar het Hollandsch als voertaal gebezigd moet worden bij het onderwijs in het algemeen.

Die moeilijkheden, hoe groot ook, zijn echter niet *onoverkomelijk*. Dit is waar, maar dat is ook wel het ergste, wat men denken kan, dan zou er geheel en al *geen* onderwijs gegeven kunnen worden. Maar al kan men over een hindernis heen komen, het is en blijft een hindernis en belemmert zeer den geregelden gang.

En dit doet het afzonderlijk onderwijs in de Nederlandsche taal, meer nog het gebruik der Hollandsche taal als voertaal bij het onderwijs in het algemeen op de buitenscholen.

Niettegenstaande wij van dit alles ten volle overtuigd zijn, en onze overtuiging op redelijke gronden hebben gebaseerd, zijn wij toch altijd tegemoet gekomen aan het verlangen van het Koloniaal Bestuur en trachten, IN ONZE BUITENSCHOLEN, de kinderen de eerste beginselen onzer Moedertaal in te prenten, en beijveren ons zooveel mogelijk van het Hollandsch gebruik te maken als voertaal bij het onderwijs ook van alle andere vakken.

Wat onze STADSSCHOLEN betreft, daar wordt natuurlijk nog meer uitgebreid dan op de buitenscholen onderricht gegeven in de Nederlandsche taal, maar het Hollandsch is op onze STADSSHOLEN ook de eenig gebruikte voertaal, zoodat er geen woord papiamentsch gesproken wordt. Zoo streng is men daar zelfs, dat de kinderen, op onze zusterscholen bijv., bestraft worden, wanneer zij in hun vrijen tijd, tusschen de lesuren in, papiamentsch hebben gesproken.

Van waar nu die groote tegenstelling in de stad en in de buitendistricten?

De kinderen kunnen in de stad beter op school komen dan buiten, komen geregelder en blijven langer en kunnen dus ver genoeg bedreven worden in de Nederl. taal, dat zij er zich ook behoorlijk in kunnen uitdrukken, zoodat er kans is, dat de kennis dezer taal na het verlaten der school niet aanstonds verloren gaat.

De kinderen in de stad zijn in de gelegenheid ook buiten de school Hollandsch te hooren en te spreken, buiten zelden of nooit.

De kinderen in de stad kunnen derhalve eenig nut hebben van deze taal, buiten niet.

Wij blijven verder overtuigd, dat men beginnen moet met het Hollandsch te *beperken*, zoo men het *algemeen* wil maken. Eerst een kern

van Hollandsch sprekende lieden, ook in den huiselijken kring en in de conversatie met anderen, daarna zal de taal zich van zelf wel uitbreiden. Die kern nu moet gevonden, zoo noodig gevormd, worden in de stad, niet buiten.

Wij zijn dus *niet* TEGEN onze Moedertaal, wie heeft ooit redelijk zoo iets kunnen veronderstellen, maar zeer sterk VOOR de verbreiding daarvan.

En juist daarom wezen wij bij herhaling op de onpractische methode, welke volgens algemeene opvatting door het nieuwe Ontwerp werd voorgeschreven, welke methode wij tegen beter weten in toch hebben gevolgd, omdat het Koloniaal Bestuur dit verlangde en tot dusverre doof bleef voor ons aanhoudend, redelijk protest. De Gouverneur zelve erkent ons medewerken ter verbreiding van de Hollandsche taal, wanneer Hij laat volgen: „Nog kortelings heeft hij dit op een der buitenscholen met groote voldoening mogen opmerken en kan hij, met waardeering van de medewerking van het personeel, op alle eilanden meerdere scholen aanwijzen, waar in korten tijd reeds zeer merkbare, zelfs reeds verrassende, vorderingen zijn te constateeren.”

Wij zijn den Gouverneur verder dankbaar voor diens duidelijke verklaring van de wet, wat het gebruik der Hollandsche taal als voertaal in de verschillende vakken betreft bij het onderwijs op de Bijz. Scholen. Met dergelijke verklaring kunnen wij zeer goed medegaan, alleen gaat zij ons voor de buitenscholen nog niet ver genoeg.

In de MEM. VAN ANTW. staat hierover te lezen: „Daarbij wijst hij er op, dat volgens den gestelden eisch zooveel mogelijk van het Nederlandsch moet worden gebruik gemaakt, en dat het te hulp roepen van de landstaal geenszins uitgesloten is noch kan worden zoolang de kennis van het Nederlandsch niet meer algemeen verbreid is. — Van een verbod van het geven van onderwijs in de landstaal is er geen sprake ten opzichte van de gesubsidieerde bijzondere scholen. Bij artikel 41 zijn sub. 2°. de vakken opgenoemd, waarin onderwijs gegeven *moet* worden, wil de school aanspraak op subsidie kunnen maken: ten opzichte van andere vakken bestaat er volkomen vrijheid haar te onderwijzen nevens de verplichtend gestelde.”

't Spijt ons, dat de Gouverneur uit hetgeen nu volgen gaat, wederom duidelijk laat voelen, dat niet de vollediger ontwikkeling van het volk, de verbetering van het onderwijs, doel was van het nieuw Ontwerp, maar eenvoudig de meerdere verbreiding der Hollandsche taal:

Men oordeele:

Ondergeteekende is de meening toegedaan, dat, daar er bij het geven van onderwijs in het Nederlandsch op de bovenwindsche eilanden betrekkelijk veel gebruik van het Engelsch zal worden gemaakt, en daardoor ook deze taal van zelf tot op zekere hoogte zal worden onderwezen, de thans bestaande verplichting om op de openbare scholen voor elementair onderwijs op die eilanden ook het Engelsch te leeren kan vervallen. Zou dan aan deze taal, welke de kinderen van huis uit kennen, voldoende recht wedervaren, ook het onderwijs in het Nederlandsch zal er bij winnen. Wordt daarentegen het Engelsch als verplicht leervak opgenomen, dan is de vrees niet ongegrond, dat het Nederlandsch achteruit zal worden gezet en het doel om de kennis van deze taal te verbreiden in het geheel niet bereikt.”

De Gouverneur vreest, dat zoo het Engelsch als verplicht leervak wordt opgenomen, het Nederlandsch achteruit zal worden gezet en *het doel om de kennis van deze taal te verbreiden in het geheel niet bereikt.*

„DOEL,” van wat, van wien?

Heeft de onderwijswet dit ten doel? Wij wisten het niet. Maar dit kan toch ook niet zijn. Wat soort onderwijs zou het wezen, wanneer dit de verdere ontwikkeling in een beschaafde taal, welke het volk daarenboven alleen noodig heeft om zijn brood te kunnen verdienen, systematisch tegenhoudt, enkel en alleen om gelegenheid te hebben de eerste beginselen van nog een andere beschaafde taal te onderrichten. Nu leeren de kinderen beide talen half en kennen geen van beiden geheel. Juist die taal, welke een kind *van huis uit kent* moet bij taalonderricht het eerst worden onderwezen. Het Engelsch spreekt men reeds, maar niet correct, niet beschaafd. Lezen en schrijven, vooral van het Engelsch met zijne moeilijke spelling, zal nog lastiger gaan. Waarom het kind nu niet daarin ontwikkeld, nu het schoolonderricht zoo krachtig gesteund wordt door conversatie in den huiselijken kring. Mag men zich tevreden stellen, dat de leerling bij het verlaten der school de taal van het gewone verkeer slechts *spreken* kan. Behoort daar niet noodzakelijk bij, dat het kind ook leert *schrijven* en *lezen* zonder fouten? En wat kan men nu verwachten van het onderwijs, in een taal, als men deze slechts bij toeval hoort spreken en ziet schrijven, als de grondregels der grammatica niet mogen onderwezen worden.

Doch het schijnt, dat de Gouverneur zelve gevoeld heeft, dat hij onredelijk was in zijn drijven, men vergeve ons dit woord, voor de Hollandsche taal. Zijn redeneering is vrij duister en niet overal te volgen.

„Het betreurend, dat men in de afdeelingen een ander gevoelen was toegedaan, kan ondergeteekende niet verklaren geschokt te zijn in zijne meening, dat er voldoende plaats voor het Engelsch is ingeruimd, wanneer verder in de twee hoogste klassen met zesjarigen cursus ook onderwijs in die taal, gegeven zal worden, waar de Raad als motief aanvoert, dat het Engelsch onmisbaar is in den strijd om het bestaan op de bovenwindsche eilanden. Men kent het Engelsch van huis uit, zooals reeds werd opemerkt: onderwijs om zich in die taal te leeren uitdrukken, is daardoor in zooverre niet noodig: vordert de strijd om het bestaan zooals in den regel het geval zal zijn, dat men enkel in staat zij het Engelsch te spreken, dan komt men er ook zonder de school; maar ook het schrijven van die taal zal in voldoende mate bij het onderwijs in het Nederlandsch en verder in twee klassen hierboven omschreven kunnen worden aangeleerd.

In verband met 's Raads evenvermelde meening omtrent de onmisbaarheid van het Engelsch kan worden opgemerkt, dat telken jare een groot aantal personen van uit St. Martin op Sto. Domingo, waar *Spaansch* gesproken wordt, gaat werken en daar ook, zonder bezwaar, werk vindt zonder de vreemde taal te kennen. Hetzelfde doet zich voor met arbeiders van de benedenwindsche eilanden, die in Venezuela aan werk geholpen worden. Dit neemt natuurlijk niet weg, dat kennis van de vreemde taal den uittrekkenden te stade kan komen, en is het met het oog daarop en ten einde aan den algemeen uitgedrukten wensch tegemoet te komen, dat ondergeteekende voorstelt in de laatste alinea van art. 14 de woorden „van eene school met zesjarigen cursus” te doen vervallen, waarmede tevens voldaan wordt aan het ten opzichte van het Spaansch kenbaar gemaakt verlangen.

Met betrekking tot deze taal is ondergeteekende van meening, dat het algemeen ten opzichte van het Engelsch uitgedrukt gevoelen ten aanzien van het Spaansch meer op zijne plaats zou zijn geweest. Deze taal, die, zooals in de afdeelingen terecht is opgemerkt, wegens de nabijheid der Zuid-Amerikaansche republieken van veel nut is voor vele bewoners van de benedenwindsche eilanden, kennen de kinderen in het geheel niet, en moet de kennis er van in het geheel op de school worden verkregen.

De redeneering van den Raad volgend, zou het, ook in verband met hetgeen omtrent werkzoekenden uit St. Martin is gezegd, dus aan te bevelen zijn eer het Spaansch dan het Engelsch reeds van den aanvang te onderwijzen.”

Die conclusie is prachtig!

Wordt hier niet over het hoofd gezien, dat hoewel de bevolking op Sto. Domingo *Spaansch* spreekt, men toch wel verwachten mag, dat de werkgevers ook het *Engelsch* machtig zijn, vooral nu zij reeds jaren achtereen Engelsch sprekende arbeiders laten overkomen.

Dat het Papiamentsch een gemakkelijke brug is om over te gaan tot het Spaansch schijnt ook geheel en al te zijn vergeten; echter juichen wij het van harte toe, dat deze taal voortaan, door de Wijziging in het Ontwerp gebracht, meer zal onderwezen worden.

TEGENSTRIJDIGE BELANGEN.

JHR. L. C. VAN PANHUYS houdt in het Tijdschrift van *het Kon. Nederl. Aardrijksk. Genootschap* een zeer waardeerende bespreking over het rapport HAVELAAR. Hoogst belangrijk vinden wij, wat de geleerde schrijver zegt over de aan elkander *tegenstrijdige* belangen van landbouw, in 't bizonder reboissatie, en veeteelt. Men oordeele:

In het rapport wordt uitbreiding van de veeteelt wenschelijk genoemd, op het verband tusschen het houden van vee, met name het laten losloopen van groote kudden schapen en geiten en de beplanting wordt echter niet de aandacht gevestigd. Aan dat verband is tot nog toe, wij meenen in alle artikelen en werken over de Kolonie, in geographischen en historischen zin niet of weinig de aandacht geschonken; wij achten het van belang deze aangelegenheid uitvoerig te behandelen.

Ligt Curaçao en liggen Bonaire en Aruba in een bijna geheel regenarme streek als de Sahara, de woestijn van Gobi, steenachtig Arabie? Uit de hedendaagsche beschrijvingen zou men het moeten opmaken. Toch is op deze drie eilanden sedert eeuwen een gezeten bevolking gevestigd. Op grond van oude beschrijvingen zou men moeten aannemen dat de eilanden vroeger meer met bosch waren bedekt. Zou het klimaat dan zijn veranderd? Zekerheid hieromtrent bestaat niet, maar wat men wel weet is dit, dat de regenval op het niet onvruchtbare Curaçao niet minder dan gemiddeld 52 cM. 's jaars bedraagt, genoeg dus om een meer dan spaarzamen groei van bepaalde plantensoorten (als divi-divi, aloe, cactus) toe te laten. Maar reeds van vroege tijden af schijnen op de eilanden groote kudden schapen en geiten te zijn gehouden, en daarmede komen wij waarschijnlijk tot de hoofdoorzaak: De eilanden schijnen in zekeren zin, in den loop van tientallen jaren, misschien van eeuwen, *kaal gegeten.*

Volgens het Tweede rapport van de Staatscommissie tot het voorstellen van maatregelen ten aanzien van de slaven in de Nederlandsche Koloniën, 's Gravenhage, 1856, waren op het eiland Curaçao op ult°. December 1853, 31813 schapen en 19079 geiten; volgens het rapport Havelaar op ult°. December 1899, 23440 schapen en 43638 geiten. Gaan wij nu eens na — het is eene leerzame vergelijking — wat de schapen- en geitenteelt, of liever het laten rondloopen van schapen (en geiten) in niet omheinde terreinen, teweeg heeft gebracht in een heel wat gunstiger klimaat, onze Veluwe.

De Veluwe was voor duizend jaar bosch. Hier en daar mogen daartusschen open plekken gelegen hebben, maar in 't algemeen mag men zich bosschen van hoog geboomte, van eiken met onderhout van els en berk, hier en daar door klaterpopulieren en den zwarten popel afgewisseld, voorstellen. Zoolang het vee der aanhoudend toenemende bevolking niet tot groote kudden aangroeide, kon, zelfs na boschbrand of stormen, het bosch in eenige jaren tijd op nieuw opschieten en in stand blijven. Later zal de toenemende behoefte aan timmer- en brandhout sterk tot het verminderen van de bosschen hebben medegewerkt, maar het vee is zonder twijfel de grondoorzaak, zoo zegt de bekende geoloog en landbouwkundige, Dr. Staring in Voormaals en Thans, Haarlem, 1858, dat deze niet weder zijn aangegroeid. Zoolang het slechts rundvee was, dat in de bosschen ronddwaalde, waren er eenige boomsoorten die aan de vernieling ontkwamen, maar al zeer spoedig ontwikkelde zich de schapenteelt, met de vermeerdering van open, kale vlakten, en, waar dat huisdier heerscht [Staring. l. c. blz. 217) *is aan geen opgroeien van houtgewas te denken.* Het zijn vooral de schapen die onze heiden hebben gevormd en zóódanig was de toestand van de Veluwe, dat de bewoners in het begin van de negentiende eeuw (evenals thans de bewoners van Curaçao het zullen doen) er aan moeten hebben gewanhoopt, dat zulk eene dorre woestenij ooit weder begroeid zou kunnen geraken. Toch is het geschied. Misschien wel dat onder de toemalige notabelen op de Veluwe (de vergelijking zij voor dit onderwerp geoorloofd), evenals thans door sommige leden van den Kolonialen Raad, de mogelijkheid werd ontkend dat ooit zulk een dor land nog plantengroei zou kunnen dragen en werd aangeraden de gelden tot wederbeplanting liever voor het ontwikkelen van den handel aan te wenden.

Wat heeft men in de zeventiende eeuw in Spanje zien gebeuren? Daar werd in de provinciën en Estradura de landbouw geheel tot den ondergang gebracht door de schapenteelt. Eene machtige vereeniging „La Mesta” gelukte het, ten bate van haren wolverkoop, een verbod te verkrijgen tot het omheinen van terreinen en dit leidde tot het geleidelijk verdwijnen van de oude bosschen; groote gedeelten van Castilië werden tot eene dorre woestenij.

Hierboven wordt alleen van schapen gesproken, maar men denke toch niet, dat geiten in dit opzicht minder schadelijk zijn. Den Heer VAN KOL is terecht het nadeel opgevallen van de alles verslindende kabrieten (geiten) die elke cultuur of elken plantengroei in de kiem dooden (blz. 290 en 309 van zijn aangehaald werk.)

Wij meenen op grond van het vorenstaande te mogen aannemen, dat het onbelemmerd laten rondloopen van schapen en geiten ieder land ook al ware het vruchtbaar en rijk aan regen, op den duur in een woestijn deden verkeeren. Hoeveel te meer zal dit het geval zijn op de Curaçaosche benedenwindsche eilanden, waar de passaatwind belemmerend op den plantengroei werkt en veel droogte veroorzaakt.”

Wat het *Ontwerp* betreft om dit losloopen van het kleine vee tegen te gaan, wij kunnen er voor het oogenblik moeilijk op in gaan. De tijden zijn te slecht dan dat wij iets kunnen uitsparen voor den dag van morgen, wij zijn al heel blij, als wij heden ons dagelijksch brood hebben.

Toch meenen wij in den geest van JHR. VAN PANHUIJS te hebben gehandeld met bovenstaande bemerking publiek te maken. Ook dit kan reeds zijn nut hebben. Misschien wordt een of ander groot grondbezitter er door aangespoord een klein gedeelte zijner gronden, waar nog boomen staan, voortaan af te sluiten voor het vee. Want dat er op onze eilanden werkelijk gebrek aan boomgroei is, behoeft wel niet bewezen te worden.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Scheepvaart.

Van 16 — 31 Oct. zijn onze haven binnengeloopen:

Stoombooten	19
Goeletten	8
Bijlanders	16
Totaal	43 schepen.

Decreet van Castro.

Herhaaldelijk hoorde men fluisteren, dat het decreet van President CASTRO, dat zoo belemmerend is voor onze zeilschepen, eerstdaags zou worden opgeheven. De feiten spreken echter dit tegen. Toen hier namelijk verleden week eenige goederen, bestemd voor Venezolaansche Openbare Werken, waren aangekomen en naar Venezuela moesten gezonden worden, mocht dit op uitdrukkelijk verbod van President CASTRO niet geschieden door een der zeilschepen, welke hier in de haven liggen, maar werd er een schip uit Venezuela gezonden met speciaal verlof om ook na de haven van Curaçao te hebben aangedaan, weer terug te keeren naar de kust.

Verschillende reeders hebben naar Caracas geschreven om te onderzoeken, of hun schepen zullen worden toegelaten, wanneer ze eerst van hier naar Puerto Rico of Trinidad varen; reeds is een zeilschip onderweg naar Trinidad en zal beproeven, of het toegelaten wordt op Margarita.

Crisis — Kol. Raad.

Wij achten ons niet geroepen om op te treden als verdediger der aftredende leden van den Kol. Raad en erkennen gaarne het goed recht ook der weinigen, die de handelwijze dezer Heeren misschien afkeuren.

Met een enkel woord meenen wij echter de aandacht te moeten vragen naar aanleiding van hetgeen onze Collega *De Vrijmoedige* ons mededeelt over het weder op de Begrooting plaatsen van den post voor de verdeeling van ons eiland in drie districten. Ook nadat deze verdeeling, zelfs in tweede lezing, met algemeene stemmen door den Kol. Raad was afgestemd, bleef de Gouverneur toch nog vasthouden aan zijn plan en liet den Voorzitter van den Raad en het Lid, dat zich het meest tegen de nieuwe verdeeling had verzet, bij zich ontbieden. Toen deze twee heeren in dit particulier gesprek met den Gouverneur te kennen hadden gegeven, dat zij zich met deze verdeeling, als proef, konden vereenigen, heeft de Gouverneur den Minister verzocht dezen post in dien geest weder op de Begrooting te brengen tegen het eenmaal officieel gegeven advies van den geheelen Kolonialen Raad in.

Dat zulk een vasthoudendheid en achterom-werken van den Gouverneur den Raad tot de volle overtuiging bracht, dat er met dit Bestuur geen vruchtbare samenwerking mogelijk was, verwondert ons geenszins, en wij begrijpen maar niet, hoe of iemand uit hetzelfde feit juist het tegenovergestelde kan bewijzen.

* *

Hedenavond half acht komen de leden van den Kol. Raad bij elkander om over te gaan tot de keuze van zes nieuwe leden. Dit is het eerste middel om het verloop der treurige crisis te bespoedigen.

Veeg teeken.

Wat er van onzen handel moet worden, weten wij niet. De pakhuizen zijn opgepropt met goederen, maar de koopers blijven weg. De verliezen, welke dagelijks door onze handelaren geleden worden, zijn niet te benaderen. Wij vreezen, dat zoo langzamerhand de een na den anderen ons eiland zal verlaten. Dezer dagen zag zich een van den voorname kooplieden: PROSPERO BAIZ, verplicht te liquideeren. Hoevelen zullen nog volgen? Wij durven de geruchten, die in omloop zijn, niet te publiceeren, maar dat de ellende groot is en spoedige hulp allernoodzakelijkst, is buiten twijfel.

Examen.

Met goed gevolg heeft Mejuffrouw REBECCA DE JONGH examen afgelegd in de Engelsche Taal. Onze gelukwenschen!

Officieele Berichten.

Bij Gouvernements-beschikking, is:

1°. aan den heer H. STATIUS MULLER, waarnemend Gezaghebber van Bonaire, tot herstel van gezondheid, een binnenlandsch verlof voor den tijd van ééne maand verleend.

2°. onder dankbetuiging, de heer MY. S. L. MADURO eervol ontheven van de waarneming der functiën van mede-directeur van de Curaçaosche Bank alhier en de heer E. S. L. MADURO weder in die functiën hersteld.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Maria F. Balojtie, Isaac Baiz é hijos (aanget.), Elisabech Blom, Carlo de Jesus, Eduardo Dejob, Barbolina Honsae, Nicolina de Sancruz, Arturo Gonet, Anjel J. C. Henriquez (aanget.), John Henriquez, Wellem Oranje Boven, Constan Pinedo, G. A. Pinedo P. (aanget.), Zulia Pitre, Julis A. Pietersz (aanget.), Cathari. na Manuela, Bely Naar, Rivaela Sambo, Severina Sambo, Mathilda Thielman, Florentin Vargas A. en Servania Wauw.

Regenval.

Gedurende de maand October was de regenval over het eiland Curaçao als volgt:

	mM.
Plantage Knip	32
„ Savonet	38,5
„ Klein Sta. Martha	50,4
„ Daniel	107,9
„ Veeris	43
„ Noordkant	13,5
„ Gr. St. Joris	16,3
Seinpost Oost-Divisie	6,8
Quarantaine Beekenburg	18.2
Fort Amsterdam	36,7

Veel is het niet en dat voor de maand October, waarin eigenlijk de regentijd beginnen moet. Gelukkig, dat November beter heeft ingezet; er is heel wat water gevallen. Voor de volledige opgave moeten we nog wat geduld hebben, maar als curiositeit vermelden we, dat in den nacht van Woensdag op Donderdag op Westpunt 120 mM. en op Savonet 90 mM. regen is gevallen.

Kamer van Koophandel en Nijverheid.

Volgens mededeeling, door den Hoogedelgestrengen Heer Gouverneur der Kolonie ontvangen van den Nederlandschen Zaakgelastigde te Caracas, is bij presidentieel besluit van den 2e. dezer de haven van La Ceiba tot den rang van gewone kustvaart-haven teruggebracht, wijl sedert hare opening in het geheel geen invoer, of uitvoer van of naar het buitenland heeft plaats gehad.

Hoeden-industrie.

Gelukkig, dat in deze armoedige tijden de hoeden vrij hoog in prijs zijn en dat er nog al veel navraag is. Naar wij vernemen, zal spoedig een cursus voor het hoedenvlechten worden opgericht. Eindelijk zijn er twee vlechtsters gevonden, die zich hebben bereid verklaard anderen in het fijn werken te onderrichten. Deze twee vlechtsters staan bekend als zeer goede werksters. Wij twijfelen er niet aan, of deze cursus zal van groot nut wezen voor de bevolking, daar er met fijn werk veel meer geld verdiend kan worden dan met de gewone hoeden, die tot dusverre algemeen gemaakt worden. Groote bestellingen van fijnere soorten kwamen meermalen in, maar konden uit gebrek aan voldoende werkkrachten niet worden uitgevoerd.

Welkom.

Hedenmorgen zijn met de *Prins Willem V* de heeren VAN RIJN en BRUGMAN aangekomen, eerstgenoemde is een der hoofddirecteuren, de tweede Vertegenwoordiger in West-Indië van den K. W. I. M. Wij heeten beide heeren welkom in onze Kolonie en hopen, dat hun komst moge strekken tot nieuwen bloei van de K. W. I. M. in het bizonder, maar ook, zoo mogelijk, iets bijdrage tot herleving van onzen handel en scheepvaart in het algemeen.

Nieuwe Landbouwkundige.

Met dezelfde gelegenheid is ook van ochtend de nieuwe landbouwkundige voor onze kolonie aangekomen. De Heer VERSLUYS is reeds eenigen tijd werkzaam geweest in Oost-Indië en dus niet geheel en al vreemdeling in de tropische culture, ook was ZED. houtvester en heeft reeds een paar maanden gearbeid onder toezicht van den Inspecteur te Suriname, Dr. VAN HALL.

Zijn komst valt juist samen met het begin van een prachtig regenjaar, zooals maar hoogst zelden op Curaçao werd beleefd. Van harte hopen wij, dat het den heer VERSLUYS gegeven zij ons met feiten te bewijzen, dat landbouwkunde toch ook werkelijk menig voordeel kan brengen aan onze regenarme kolonie, waar helaas reeds vrij algemeen gewanhoopt wordt aan het succes van den landbouw.

Het spijt ons dat wij den heer VERSLUYS geen vroolijker welkomsgroet kunnen toezenden, maar hoe moeilijker de arbeid, des te meer waarde hij heeft, en des te schitterender het succes, wanneer dit eenmaal zal zijn bereikt.

Sisal.

Men schijnt nu toch eindelijk ook te beginnen met de sisalcultuur; aan verschillende personen werden reeds plantjes uitgedeeld.

Nederland.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Begrooting Curaçao.— Voorloopig Verslag.

Den tegenwoordigen financieëlen toestand achtten verscheidene leden allerbedenkelijkst; de wenschelijkheid werd betoogd telken jare bij de behandeling van de begrooting een nota over te leggen omtrent den economischen toestand der kolonie.

Met groote belangstelling had men uit de troonrede de mededeeling vernomen, dat tot vaststelling van een Mijnwet voor Curaçao, de medewerking van de Staten-Generaal zal worden gevraagd; men sprak den wensch uit, dat dientengevolge voortaan in het Koloniaal Verslag niet meer zal worden aangetroffen de stereotiepe mededeeling, dat wederom geen uitvoer van fosforzure kalk van de op Curaçao gelegen plantage „Santa Barbara" plaats had.

Enkele leden vroegen, of het bericht juist is, in de „Amigoe di Curaçao" dd. 6 Sept. jl. opgenomen, dat door 's ministers ambtsvoorganger aan den gouverneur schriftelijk is gevraagd, welke de oorzaak of oorzaken mogen zijn van de onvriendelijke gezindheid, waarvan Venezuela, en in navolging ook Colombia, tegenover Curaçao blijkt geeft en, zoo ja, of des gouverneurs antwoord op dit schrijven reeds is ingekomen en of daaromtrent dan wellicht eenige mededeelingen zouden kunnen worden verstrekt. Het betreft hier een belangrijke aangelegenheid, zooals blijkt uit de mededeeling in het Koloniaal Verslag, dat de handel op Venezuela bijna onmogelijk is geworden, tengevolge van de besluiten van de regeering van dat land omtrent de heffing van hooge invoerrechten.

Aanbevolen werd: bevordering van sommige industrieën, waarmede het volk iets zou kunnen verdienen; oprichting eener modelplantage van gouvernementswege.

Gevraagd werd, hoe het staat met de inkomstenbelasting.

Buitenland.

NOORWEGEN.

Prins Karel van Denemarken zal den naam voeren van Haakon VII, welke gelukkig gekozen is. Haakon heetten de Koningen in een roemruchtig tijdperk van het vrije Noor-

wegen. Toen koning Haakon VI in 1380 stierf, kwam Noorwegen onder Denemarken. Ruim vierhonderd jaar later, in 1814, trad het in de unie met Zweden, maar eerst nu voelt het land zich waarlijk weer zelfstandig en vrij. Ook hierom zal de naam Haakon den Noren welgevallig klinken, omdat het een echt Noorsche naam is.

JAPAN.

Bij de Japansche legatie te 's-Gravenhage is het volgende telegram uit Tokio ontvangen:

„Tegelijk met de ratificatie van 't vredesverdrag tusschen Japan en Rusland heeft de keizer van Japan een proclamatie uitgegeven van den volgenden inhoud:

„Wij hebben het steeds als een grondbeginsel van onze internationale politiek beschouwd, den vrede in het Oosten te bewaren en de veiligheid van ons Rijk te verzekeren; en de bevordering van deze gewichtige onderwerpen is daarom ons voortdurend doel geweest.

„Maar verleden jaar werden wij om redenen, door de noodzakelijkheid van zelfbehoud geboden, ongelukkigerwijze, gedwongen tot vijandelijkheden met Rusland. Ons leger en onze vloot hebben zich behoorlijk toegerust voor de verdediging van ons land, en militaire voorbereidselen in het rijk getroffen, terwijl zij allerlei ongemakken doorstonden in veldtochten buitenlands, en zoodoende een roemrijke zege wisten te bevechten. Onze burgelijke ambtenaren kweten zich in overeenstemming met onze volksvertegenwoordiging ijverig van hun plicht tot uitvoering van onzen wil. Alle maatregelen voor de voortzetting van den oorlog en voor het beheer van binnenlandsche en buitenlandsche zaken zijn behoorlijk genomen, zooals de eischen van het oogenblik die vorderden.

„Ons volk, sober en wijs, droeg opgewekt den zwaren last van de edelmoedig bijgedragen in de fondsen van den oorlog, eensgezind om het gezag en de waardigheid van den Staat te bevorderen en te handhaven.

„De uitslag is grootendeels te danken aan de goede geesten onzer voorouders, aan de toewijding van onze civiele en militaire autoriteiten en aan de zelfverloochende vaderlandsliefde van geheel ons volk. Na twintig maanden van oorlog is de positie van het Rijk versterkt en zijn de belangen van 't land bevorderd, en waar wij nimmer hebben geweifeld in onzen wensch, om den vrede te bewaren, is het tegen onzen wil, dat de vijandelijkheden zouden worden verlengd en ons volk zonder noodzaak worden blootgesteld aan de gruwelen van den oorlog.

„Toen de president der Vereenigde Staten in 't belang van vrede en menschelijkheid voorstelde, dat de regeeringen van Japan en Rusland vredesvoorwaarden zouden vaststellen, hebben wij, ten volle beseffende de waarde van zijn vriendelijkheid en welwillendheid, zijn voorstel aangenomen en gevolmachtigden benoemd, om met die van Rusland te onderhandelen.

„De gevolmachtigden van de beide Rijken zijn herhaaldelijk bijeengekomen om te onderhandelen; de Russische gevolmachtigden hebben toegestemd in voorstellen van onze gevolmachtigden, die de hoofdzaak betroffen, daar zij de aanleiding tot den oorlog en het behoud van vrede in het Oosten golden, en hebben zoodoende de oprechtheid van hun verlangen naar vrede bewezen.

„Wij hebben de voorwaarden onderzocht waaromtrent de gevolmachtigden het waren eens geworden, en na ze geheel en al in overeenstemming te hebben bevonden, hebben wij ze aangenomen en bekrachtigd. Nu de roem van den vrede aldus verzekerd is, zijn wij verheugd de zegening te kunnen inroepen van de goede geesten onzer Voorouders, en in staat ons nageslacht na te laten. Het is ons ernstig verlangen, om te deelen in den roem van ons volk, en lang te genieten van zegeningen van den vrede met alle volkeren.

„Rusland is weder de vriend van Japan geworden en wij verlangen ernstig, dat de betrekkingen van goede nabuurschap, die nu weder hersteld zijn, innig en vriendschappelijk worden in deze eeuw. Nu er geen vertraging is in den vooruitgang der wereld, moeten wij niet ophouden met pogingen, om het beheer der landszaken inwendig en met betrekking tot het buitenland te verbeteren, terwijl de weerkracht, ook in tijd van vrede, op volle sterkte moet worden gehouden. Ernstig moet er naar gestreefd worden om succès te behalen in vredelievende ondernemingen, opdat in gelijke mate de welvaart van ons land moge gehandhaafd worden en zijn voorvarende vooruitgang verzekerd.

„Wij waarschuwen onze onderdanen ernstig tegen manifestatiën van ijdelen overwinningstrots, en bevelen hen aan, zich te wijden aan hun nuttige werkzaamheden en alles te doen, wat in hun macht is om het recht te versterken."

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1905.	Marcb.	Caracas	Zulia.	Philad.	Marcb.	Carcas.
Vertrekt van NEW-YORK	Oct. 7	Oct. 14	Oct. 21	Oct. 28	Nov. 4	Nov. 11
Komt aan te SAN JUAN		19		Nov. 2		16
Vertrekt van „		20		3		17
Doet CURAÇAO aan		22		5		19
Komt aan te LA GUAIRA	14	23	28	6	11	20
Vertrekt van „	15	25	29	8	12	22
Komt aan te PTO. CABELLO		26		9		23
Vertrekt van „		27		10		24
Komt aan te CURAÇAO	16	28	30	11	13	25
Vertrekt van „	23	29	Nov. 6	12	20	26
Doet LA GUAIRA aan		30		13		27
„ PONCE „	25		8		22	
„ SAN JUAN „		Nov. 1		15		29
Komt aan te NEW-YORK	31	6	14	20	28	Dec. 4

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marcb.	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida
Vertrekt van CURAÇAO	Oct. 16	Oct. 23	Oct. 30	Nov. 6	Nov. 13	Nov. 20
Komt aan te MARACAIBO	17	24	31	7	14	21
Vertrekt van „	21	27	Nov. 4	10	18	24
Komt aan te CURAÇAO	22	28	5	11	19	52

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO.